

Kennis en Innovatieprogramma Bodem en Ondergrond

Informatie over de route van kennisvraag naar KIBO-project

Inleiding

KIBO faciliteert het van de grond krijgen van innovatieve onderzoeksprojecten. Het gaat hierbij om innovatieve projecten op gebied van bodem en ondergrond die bijdragen aan maatschappelijke opgaven. Er is met andere woorden sprake van een duidelijke maatschappelijke vraag. Bij de onderzoeksprojecten moeten bedrijfsleven, wetenschap en overheid betrokken zijn. Deze betrokkenheid wordt wel aangeduid met 'triple helix' of 'gouden driehoek'. De betrokkenheid van elk van de partijen kan financieel of 'in kind' zijn.

Om tot een project te komen worden verschillende fasen doorlopen. In grote lijnen wordt eerst in de verkenningfase verkend welke kennisvragen relevant zijn en onderzocht moeten worden. Dan wordt in de concreteringsfase de onderzoeksopzet en het projectvoorstel verder uitgewerkt door het onderzoek consortium. KIBO kan, maar hoeft niet bij deze fasen betrokken te zijn. Dat ligt anders voor de laatste fase, waarbij het voorstel wordt ingediend voor financiering. In deze fase wordt er getoetst. Elk voorstel wordt zowel maatschappelijk als wetenschappelijk getoetst, waarna het ter besluitvorming naar de financierende partij(en) gaat die een besluit nemen over de financiering.

Hieronder schetsen we wat de rol van KIBO kan zijn bij elk van deze fasen. Afhankelijk van de specifieke behoeften van de initiatiefnemers, zullen zij in een bepaalde fase met KIBO contact opnemen voor de realisatie van hun project. Wat KIBO voor een initiatiefnemer kan betekenen varieert dus van initiatief tot initiatief. Hieronder geven we per fase aan wat KIBO belangrijk vindt voor een te realiseren project en welke rol KIBO hierbij kan spelen.

De verkenning: wat wordt in het project onderzocht

Maatschappelijke opgave en kennisvragen

Een KIBO-project richt zich op een maatschappelijke opgave waarbij kennisvragen met een relatie naar bodem en ondergrond onderzocht worden. De kennisvragen kunnen al gesignaleerd zijn en deel uitmaken van een 'kennisagenda'. Enkele voorbeelden zijn de kennisagenda circulaire economie, covenant bodem en ondergrond, mijnbouwactiviteiten, STRONG en klimaatbestendige stad. Maar het kan ook gaan om kennisvragen die nog niet in dergelijke agenda's terecht zijn gekomen, maar wel relevant zijn voor het werken aan een maatschappelijke opgave.

Er kan sprake zijn van verschillende maatschappelijke opgaven. Zo is in de kennisagenda bodem en ondergrond bijvoorbeeld een onderscheid gemaakt in acht opgaven, landbouw en voeding; leefbaarheid landelijk gebied en natuur; klimaatverandering, mitigatie en adaptatie; water; gezonde slimme stad; mobiliteit en transport; bodemkwaliteitszorg; duurzame energievoorziening en efficiënt grondstoffen gebruik. In de investeringsagenda voor de kabinetsformatie 2017 wordt door IPO, VNG en waterschappen gesproken over de volgende opgaven: energietransitie, klimaatadaptatie en circulaire economie.

Voor KIBO is het belangrijk dat de kennisvragen met een relatie naar bodem en ondergrond (verder genoemd kennisvragen) bijdragen aan één of meerdere maatschappelijke opgaven. Deze relatie moet goed zijn uitgewerkt; de precieze benaming van de opgave doet er dan niet toe. Binnen de maatschappelijke opgaven spelen ook horizontale of 'dwarze' thema's. Dit zijn thema's die binnen elk van de opgaven spelen, zoals governance, of over hoe er omgegaan wordt met onzekerheden. KIBO vindt het belangrijk dat binnen een project één of meerdere van deze aspecten worden onderzocht. Zodra een 'concept project' wordt ingediend zal het programmabureau van KIBO deze dan ook in maatschappelijk opzicht screenen en, waar dit nodig is, aan de initiatiefnemers aangeven waar verbetering nodig is bij definitieve indiening (zie box 1 en bijlage 1).

KIBO – Innovatie in de Bodem en Ondergrond

Maatschappelijke opgave en financieringsmogelijkheden

De maatschappelijke opgave die geadresseerd wordt is van belang voor de financieringsmogelijkheden die er zijn. Als het gaat over een opgave die benoemd is als een thema in het kader van een uitvraag van het Uitvoeringsprogramma van het convenant bodem en ondergrond (UP) biedt dit bijvoorbeeld andere financieringsmogelijkheden dan als de maatschappelijke opgave specifiek gericht is op mijnbouwactiviteiten of op circulaire economie. KIBO zal dan ook afhankelijk van de maatschappelijke opgave, hierop passende financiering zoeken. In onderstaande box staat welke rollen KIBO in de verkennende fase kan spelen.

Box 1. Rol van KIBO in de verkennende fase

Screening op en eventuele advisering over¹ (zie bijlage vereisten project):

- De mate waarin sprake is van een maatschappelijke opgave/vraag en de relevantie van bodem en ondergrond hierbij.
- Aandacht voor één of meerdere horizontale thema's en de relevantie hiervan binnen het beoogde project.
- Relevantie van het project voor de oplossing van de maatschappelijke vraag.
- De deelnemende partijen en de hoedanigheid waarin zij betrokken zijn bij het project.
- Wat is het beoogde product/resultaten en mogelijke bruikbaarheid in de praktijk.
- De beoogde bijdrage (financieel/'in kind') van de deelnemende partijen en de gewenste additionele bijdrage.
- Inzicht bij de initiatiefnemers in de relevante stakeholders en hoe deze betrokken kunnen worden bij het project.
- Inzicht in het belang van het verspreiden van producten/resultaten/kennis.

Faciliterend:

- Faciliteren bij het verhelderen en/of aanscherpen van de onderzoeksvragen die centraal gesteld worden in het projectvoorstel. Dit kan bijvoorbeeld gedaan worden in de vorm van een kennisarena, waarbij initiatiefnemers en anderen elkaar inspireren en samen exploreren om welke onderzoeksvragen het draait.
- Nagaan of experimenteerruimte gerealiseerd kan worden.
- Initiatiefnemers in contact brengen met mogelijke partners voor hun project.
- Verkennen of er financiële mogelijkheden zijn voor een mogelijk projectvoorstel.

Concretisering: hoe wordt het project opgezet en uitgevoerd

Van onderzoeksvragen naar projectvoorstel

Hoe de kennisvragen worden onderzocht wordt geconcretiseerd in het projectvoorstel. Daarbij moet zowel het onderzoeksproces als inhoudelijk de onderzoeksopzet en methodiek uitgewerkt worden. Inhoudelijk streeft KIBO naar excellente onderzoeksprojecten. Alle bij KIBO ingediende onderzoeksvoorstellen worden daarom ook wetenschappelijk getoetst.

---

¹ Deze screening gebeurt zodra een concept projectvoorstel wordt ingediend door het programmabureau en kan dus ook plaatsvinden in een latere fase.

Procesmatig moet het onderzoeksproject zo zijn opgezet dat het goed uitvoerbaar is door geschikte partijen. Bovendien is het van belang dat het onderzoeksproject zo wordt opgezet dat de relevante stakeholders vanaf het begin bij het project worden betrokken en gewaarborgd is dat zij niet alleen hun inbreng tijdens het proces kunnen leveren maar dat deze ook waar mogelijk wordt meegenomen. Dit vereist ook dat de voor het project relevante stakeholders geïdentificeerd zijn. Onderstaande box geeft de mogelijke betrokkenheid van KIBO bij de concretiseringsfase aan.

Box 2. Rol van KIBO bij de concretiseringsfase

Faciliterend:

- KIBO kan, indien gewenst faciliteren bij het proces om te komen tot een onderzoeksopzet en projectvoorstel. Bijv. door het zoeken van projectpartners of het organiseren van een arena waarin het onderzoeksvoorstel geconcretiseerd wordt en/of uitgedacht wordt welke partijen nodig zijn om het project te laten slagen.
- Helpen bij het vinden van financiering(ssstromen) die past bij de maatschappelijke opgave(n) en onderzoeksvragen die geadresseerd worden.

Toetsing

Als het onderzoeksvoorstel gereed is, wordt het zowel maatschappelijk als wetenschappelijk getoetst. De toetsing is in handen van de Wetenschappelijke Advies Raad (WAR) van KIBO die bestaat uit hoogleraren. Elk voorstel wordt door minimaal twee leden van de WAR beoordeeld en van verbeteradviezen voorzien. Deze moeten in het uiteindelijk voorstel verdisconteerd worden.

Het uiteindelijke voorstel wordt door het KIBO-programmabureau met een beoordelingsadvies op basis van de toetsing voorgelegd aan de financierende organisatie(s). Deze nemen een besluit over het al of niet toekennen van de financiering. Daarna wordt een contract tussen de penvoerder (projectleider) en de financierende overheidspartij getekend. In het contract worden ook afspraken gemaakt over het intellectueel eigendom. Hierbij wordt de rijksoverheidslijn gevolgd dat in principe resultaten en producten 'open source' zijn.

Box 3 Rol van het KIBO bij de toetsingsfase

Toetsend: 2 leden van de WAR toetsen op de volgende aspecten en geven verbeteradviezen

Wetenschappelijk inhoudelijk

- Relevantie van onderzoeksvragen.
- Mate van innovatief zijn van het onderzoek.
- Onderzoeksopzet in relatie tot de onderzoeksvragen
- Gekozen methodiek, instrumenten, technieken.

Procesmatig

- Uitvoerbaarheid.
- Kwaliteit onderzoeksgroep/consortium.
- Betrokkenheid stakeholders

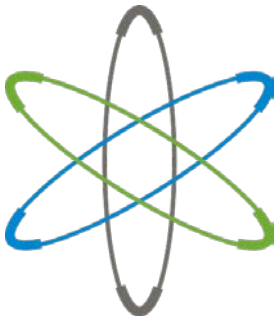
Maatschappelijk

- Maatschappelijke relevantie van onderzoeksproject
- Aandacht voor 'horizontale' onderzoeksvraag.
- Toepasbaarheid van kennis/producten/resultaten door de beoogde 'gebruikers'.
- Verspreiden van de kennis/producten/resultaten

27 september 2017

ORG-17-005

Kennis en Innovatieprogramma Bodem en Ondergrond

Vereisten projecten KIBO

Bijlage bij procedure van onderzoeksvraag naar KIBO project

0 Algemeen

Elk project wordt gescreend op de volgende onderdelen.

1 Wat is de maatschappelijke vraag van het project

Hier dient de maatschappelijke vraag beschreven te worden en de wijze waarop kennis over de bodem en ondergrond van belang is voor het beantwoorden van de maatschappelijke vraag. Het antwoord op de vraag wat er mis gaat of welke kansen gemist worden als dit project niet wordt uitgevoerd, dient uit deze beschrijving helder te zijn. Daarnaast dient expliciet gemaakt te worden wie de probleemeigenaar is, wie het probleem ervaren en wie kunnen bijdragen aan het verminderen/oplossen van het probleem.

2 Welke dwars(e) thema('s) word(t)(en) eveneens onderzocht

Hier dient te worden aangegeven:

- welk(e) dwars of horizontaal thema(s) word(t)(en) onderzocht waarom;
- hoe het dwarse thema bij het onderzoeksproject speelt.

3 Welke partijen participeren

Hier dient te worden aangegeven uit welke partijen het consortium bestaat dat het project uit wil voeren:

- om welk type partij(en) gaat het: bedrijfsleven, kennisinstututen, overheden;
- in welke hoedanigheid zijn zij bij het project betrokken: probleemhebbend, probleemoplossend, adviserend, uitvoerend;
- welke rol hebben zij bij het project, bijv. als eindgebruiker, launching customer, uitvoerder.

Uitgangspunt is dat de triple helix –overheden, kennisinstututen en bedrijfsleven- zijn vertegenwoordigd in het project.

4 Wat is het kosten- en financieringsplaatje

Hier dient te worden aangegeven wat de totale kosten van het project zijn en hoe het project wordt gefinancierd. Bij het weergeven van de totale (gewenste) financiering moet onderscheid gemaakt worden tussen enerzijds hoeveel de consortiumpartijen bijdragen (waarbij onderscheid gemaakt kan worden in 'cash' bijdragen en 'in kind' bijdragen) en anderzijds het verschil tussen de beschikbare en de benodigde middelen. Opgenomen dient te worden welke financiële bijdrage vanuit het kennisprogramma bodem en ondergrond wordt gevraagd. Indien het project onderdeel is van een ander en/of breder (kennis)programma, dient de naam van en bijdrage vanuit dit programma expliciet gemaakt te worden. Uitgangspunt hierbij is een multiplier 4 (vanuit KIBO).

5 Betrokken stakeholders

Hier dient aangegeven te worden welke stakeholders zijn betrokken bij het project en de resultaten hiervan. Het kan gaan om 'het publiek' dat direct betrokken is bij de problematiek, maatschappelijke organisaties, mogelijke gebruikers van de kennis/producten/resultaten, financiers, probleemeigenaren, partijen die kennis kunnen verspreiden.

6 Wat is het rendement van het project

Hier dient het rendement van het project ten aanzien van de oplossing van het maatschappelijke probleem (zoals hierboven beschreven is) weergegeven te worden. Waar mogelijk dient het rendement ook kwantitatief gemaakt te worden, bijvoorbeeld in termen van het terugbrengen van faalkosten (voor de probleemhebber) en/of het genereren van omzet en winst (voor de probleemhebber en/of door de inzet van de resultaten van het project elders).

7 Hoe kan de kennis/resultaten/producten beschikbaar worden gemaakt

Hier dient beschreven te worden op welke wijze kennis beschikbaar wordt gesteld en verder verspreid wordt.

27 september 2017

ORG-17-004 – bijlage bij ORG-17-005